

Професор Анатолій Калмиков

Анатолій Іванович Калмиков народився 14 липня 1936 р. у Новосибірську. З 1959 р., після закінчення радіотехнічного факультету Харківського політехнічного інституту, вся його наукова діяльність була пов'язана з Інститутом радіофізики й електроніки АН УРСР, де він пройшов шлях від молодого фахівця до завідувача відділу. У 1995 році А.І. Калмиков створив і очолив Центр радіофізичного зондування Землі Національної академії наук України та Національного космічного агентства України, яке названо на його честь.

Із самого початку своєї наукової діяльності А.І. Калмиков займався проблемами радіолокаційних відбиттів земними покривами, зокрема поверхнею моря. Під його керівництвом проведені радіолокаційні дослідження неоднорідностей морської поверхні, узагальнені їхні результати і розроблена модель відбиттів неоднорідною поверхнею моря, що дозволила створити найбільш перспективний метод виявлення розливів нафтопродуктів, який забезпечує виявлення на морській поверхні нафтових плівок товщиною більше 0,1 мкм.

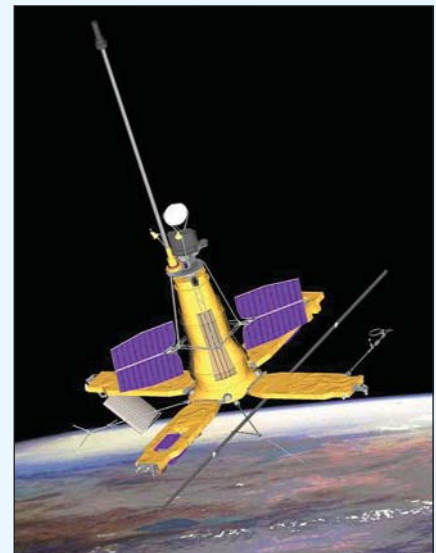
Ці результати стали основою подальшого розвитку нового наукового напрямку — дистанційного зондування морської поверхні радіолокаційними методами.

За експериментальне визначення резонансної природи розсіювання НВЧ радіохвиль морською поверхнею та створення «двомасштабної» моделі розсіювання А.І. Калмиков разом з групою колег був удостоєний диплома співтовариства радіоінженерів США.

Під керівництвом та при активній

безпосередній участі професора Анатолія Івановича Калмикова було розроблено низку унікальних радіолокаційних систем, серед яких космічний радіолокатор бокового огляду (РБО) ШСЗ типу Космос-1500/СІЧ-1. Це був перший вітчизняний радіолокатор для дистанційного зондування, що став основою експлуатаційних космічних систем «Океан-01» і «Січ-1», який виявився дуже корисним на практиці та економічно ефективним, він менш ніж через місяць після свого запуску допоміг врятувати караван суден з вантажем в Арктиці вартістю понад 7 мільярдів доларів, тим самим багаторазово окупив усі витрати на його розробку та запуск. Серед інших розробок — літакові системи, зокрема багаточастотний літаковий радіолокаційний комплекс МАК.8, за допомогою якого відпрацьовано методи ефективного вирішення практичних завдань, льодової розвідки, пошуку корисних копалин, оперативного виявлення та контролю проявів природних та техногенних катастроф, зокрема, небезпечних погодних явищ, параметрів нафтових забруднень на морській поверхні, льодових заторів на річках, підтоплень, повеней та заболочення, підпрацьовано методи зондування та інше.

В останні роки А.І. Калмиков багато сил віддавав впровадженню космічної радіофізичної інформації в економіку країни, проводив семінари і лекції з навчання споживачів працювати з такою інформацією. Велику увагу А.І. Калмиков приділяв підготовці висококваліфікованих наукових кадрів. Під його керівництвом підготовлено 2 доктори і 11 кандидатів наук. Науко-

Супутник «Січ-1» з радіолокатором бокового огляду розробки ЦРЗЗ ім. А.І. Калмикова НАНУ-НКАУ

ва і педагогічна діяльність А.І. Калмикова знайшла широке визнання, ним опубліковано понад 200 наукових праць. А.І. Калмиков був членом Наукової ради з розповсюдження радіохвиль Академії наук СРСР, членом редколегії журналу «Дослідження Землі з космосу», входив до складу оргкомітетів багатьох міжнародних конференцій. Самовіддана праця видатного вченого відзначена високими державними нагородами, він удостоєний звання лауреата Державної премії України.

*Валерій Цимбал
канд. техн. наук, директор
Центру радіофізичного
зондування Землі
ім. А.І. Калмикова
НАНУ-НКАУ*